

Шкірні прояви нової коронавірусної інфекції COVID-19, спричиненої SARS-CoV-2

Я.Ф. Кутасевич, І.О. Олійник, І.О. Маштакова, І.Є. Намли, М.О. Вітківська
ДУ «Інститут дерматології та венерології НАМН України»

Резюме

Мета – проаналізувати шкірні ураження, асоційовані з коронавірусною інфекцією.

Результати. У статті на основі даних літератури і клінічного досвіду наведено клініко-епідеміологічні особливості шкірних уражень, асоційованих із коронавірусною інфекцією.

Висновки. Обізнаність лікарів про шкірні симптоми, пов'язані з інфекцією COVID-19, має вирішальне значення для запобігання встановленню неправильного діагнозу, а також для вчасного призначення адекватного лікування.

Ключові слова: COVID-19, шкірні ураження, ангіїти, некротичні ураження шкіри.

DOI: 10.33743/2308-1066-2020-4-29-31

Відомості про клініко-епідеміологічні особливості нової коронавірусної інфекції, спричиненої вірусом SARS-CoV-2 (COVID-19), а також про пов'язані з нею лікувально-профілактичні заходи постійно оновлюються і доповнюються. Раніше клінічну картину описували як гостре лихоманкове захворювання з переважним ураженням нижніх відділів легень, кашлем, відчуттям стиснення у грудях та задишкою, різкою слабкістю, порушенням нюху і смаку. Дещо рідше відзначали міалгію, нудоту, блювання, діарею, головний біль, сплутаність свідомості, кровохаркання, відчуття серцебиття тощо.

Найтипівішим клінічним проявом цієї інфекції є двобічна полісегментарна пневмонія з характерними змінами при комп'ютерній томографії легень, у 3–4% пацієнтів розвивається гострий респіраторний дистрес-синдром [7, 8].

Високий рівень контагіозності і безсимптомної передачі інфекції призвели до її швидкого поширення по всьому світу і розвитку пандемії [5]. З коронавірусною інфекцією стикаються не лише інфекціоністи, але й лікарі загальної практики, поліклінічного прийому, анестезіологи, лікарі інтенсивної терапії, пульмонологи та ін.

З поширенням інфекції і збільшенням обсягу клінічних спостережень накопичується дедалі більше даних про шкірні прояви цієї патології. Так, за даними різних авторів, їх частота коливається від 0,2% (Китай) до 20,4% (Італія) випадків [4, 6]. За даними літератури, шкірні прояви можуть з'являтися у різні строки захворювання: від перших годин до середини другого тижня хвороби [2].

Причина і патогенез шкірних проявів при COVID-19 поки не встановлені, але найбільш імовірно вони обумовлені інфекційно-алергічним ураженням судин, а також високим рівнем прозапальних цитокінів. Крім того, на тлі комбінованої медикаментозної терапії зростає ризик виникнення лікарських алергічних реакцій. Отже,

висипка при COVID-19 являє собою осередкову реакцію шкіри на вплив збудника або його токсинів, метаболітів, які утворюються під впливом гістаміноподібних речовин, що проявляється розширенням капілярів, стазом крові та підвищенням судинної проникності з розвитком набряку і геморагій; некрозом епідермісу та глибших шарів шкіри; дистрофічними змінами клітин (балонна дистрофія); формуванням запалення (серозні, гнійні, серозно-геморагічні) [1].

Останнім часом накопичено певні дані про дерматологічні прояви коронавірусної інфекції COVID-19. Найбільш відомі дослідження, присвячені шкірним проявам цього захворювання, опубліковано Recalcati S. et al. [6].

Ураження шкіри при SARS-CoV-2-інфекції розподіляють на п'ять, а в деяких роботах – на сім категорій [1–3]. До однієї з категорій уражень шкіри, які описують найчастіше, відносять ангіїти, обумовлені безпосередньо SARS-CoV-2-інфекцією. Вони характеризуються ураженням стінок дрібних судин дерми циркулюючими у крові імунними комплексами. Ангіїти локалізуються на шкірі верхніх і нижніх кінцівок. Вони схожі на обмороження, болісні, сверблячі. Такі прояви переважно бувають у молодих пацієнтів із легким перебігом захворювання, виникають на пізніх стадіях і тривають приблизно 12 днів.

Дерматологи під час епідемії COVID-19 звертають увагу на зростання кількості хворих з акроішемією. Численні спостереження доводять, що в разі легкого перебігу коронавірусної інфекції виникають прояви акроваскуліту (ангіїту).

Мета – проаналізувати шкірні ураження, асоційовані з коронавірусною інфекцією.

Під нашим спостереженням перебувала хвора В., 57 років, у якої на тлі коронавірусної інфекції на кистях сформувалися набряклі червоно-пурпурні папули з геморагічними пухирцями, які всихалися і перетворювалися на

чорнуваті кірки. Шкірний процес характеризувався доброякісним перебігом і повністю регресував упродовж 22 днів після початку захворювання (рис. 1).

Хвора С., 46 років, звернулася по допомогу до поліклініки ДУ «Інститут дерматології та венерології НАМН України» зі скаргами на висипку переважно на долонно-бічних поверхнях кистей, печучість, болісність, свербіж у ділянках висипки.

З анамнезу відомо, що пацієнтка контактувала з хворим на коронавірусну інфекцію чоловіком. При огляді шкірний процес був представлений плямами застійно-гіперемованого кольору, що розташовувалися на долонній і бічних поверхнях кистей. Відмічалася дифузна еритема долонь (рис. 2). Водночас були відсутні характерні ознаки захворювання (підвищення температури тіла, слабкість, задишка та ін.). Хворій було призначено обстеження на наявність SARS-CoV-2-інфекції, яка була підтверджена за допомогою ПЛР-дослідження.

Отже, в описаному випадку наявність характерного висипання з формуванням акроваскуліту дала можливість запідозрити, а після обстеження встановити діагноз коронавірусної інфекції та провести карантинні заходи.

Висновки

Таким чином, обізнаність лікарів про шкірні симптоми, пов'язані з інфекцією COVID-19, має вирішальне значення для запобігання встановленню неправильного діагнозу, а також для вчасного призначення адекватного лікування.

Рис. 1. Хвора В., 57 років, акроваскуліт (ангіт) з некрозом

Рис. 2. Хвора С., 46 років, акроангіт

Література

1. Клиническая характеристика кожных проявлений при новой коронавирусной инфекции COVID-19, вызванной SARS-CoV-2 / Н.Н. Потеева, О.В. Жукова, Д.Н. Проценко и др. Клиническая дерматология и венерология. 2020. Т. 19, № 3. С. 271–286.
2. Кожные проявления при новой коронавирусной инфекции COVID-19, вызванной SARS-CoV-2. Обзор литературы и клиническое наблюдение / А.А. Хрянин, В.Г. Стуров, А.П. Надеев, В.К. Бочарова. Вестник дерматологии и венерологии. 2020. № 3 (96). С. 50–59.
3. Кожные проявления у пациентов с COVID-19 в практике скорой и неотложной медицинской помощи / Н.Ф. Плавунов, В.А. Кадышев, А.М. Сидоров и др. Архив внутренней медицины. 2020. № 3. С. 223–229.
4. Epidemiological and clinical characteristics of 99 cases of 2019 novel coronavirus pneumonia in Wuhan, China: a descriptive study / N. Chen, M. Zhou, X. Dong et al. Lancet. 2020. Vol. 395, Iss. 10223. P. 507–513.
5. Han Y., Yang H. The transmission and diagnosis of 2019 novel coronavirus infection disease (COVID-19): a Chinese perspective. J. Med. Virol. 2020. Vol. 92, Iss. 6. P. 639–644.
6. Recalcati S. Cutaneous manifestations in COVID-19: a first perspective. J Eur Acad Dermatol Venereol. 2020. Vol. 34, Iss. 5. P. e212–e213.
7. Severe acute respiratory syndrome coronavirus 2 (SARS-CoV-2) and corona virus disease-2019 (COVID-19): the epidemic and the challenges / C.C. Lai, T.P. Shih, W.C. Ko et al. Int. J. Antimicrob. Agents. 2020. Vol. 55, Iss. 3. Article ID105924.
8. The epidemiology, diagnosis and treatment of COVID-19 / P. Zhai, Y. Ding, X. Wu et al. Int. J. Antimicrob. Agents. 2020. Vol. 55, Iss. 5. Article ID105955.

References

1. Potekaev NN, Zhukova OV, Protsenko DN, et al. Klinicheskaya harakteristika kozhnykh proyavleniy pri novoy koronavirusnoy infektsii COVID-19, vyzvannoy SARS-CoV-2 (Clinical characteristics of cutaneous manifestations in the new coronavirus infection COVID-19 caused by SARS-CoV-2). Klinicheskaya dermatologiya i venerologiya. 2020;19(3):271–286.
2. Hryanin AA, Sturov VG, Nadeev AP, Bocharova VK. Kozhnyye proyavleniya pri novoy koronavirusnoy infektsii COVID-19, vyzvannoy SARS-CoV-2. Obzor literatury i klinicheskoe nablyudenie (Cutaneous manifestations in the new coronavirus infection COVID-19 caused by SARS-CoV-2. Literature review and clinical observation). Vestnik dermatologii i venerologii. 2020;3(96):50–59.
3. Plavunov NF, Kadyishev VA, Sidorov AM, et al. Kozhnyye proyavleniya u patsientov s COVID-19 v praktike skoroy i neotlozhnoy meditsinskoj pomoschi (Cutaneous manifestations in patients with COVID-19 in emergency and urgent care practice). Arhiv vnutrenney meditsiny. 2020;3:223–229.
4. Chen N, Zhou M, Dong X, et al. Epidemiological and clinical characteristics of 99 cases of 2019 novel coronavirus pneumonia in Wuhan, China: a descriptive study. Lancet. 2020;395(10223):507–513.
5. Han Y, Yang H. The transmission and diagnosis of 2019 novel coronavirus infection disease (COVID-19): a Chinese perspective. J. Med. Virol. 2020;92(6):639–644.
6. Recalcati S. Cutaneous manifestations in COVID-19: a first perspective. J Eur Acad Dermatol Venereol. 2020;34(5):e212–e213.
7. Lai CC, Shih TP, Ko WC, et al. Severe acute respiratory syndrome coronavirus 2 (SARS-CoV-2) and corona virus disease-2019 (COVID-19): the epidemic and the challenges. Int. J. Antimicrob. Agents. 2020;55(3):105924.
8. Zhai P, Ding Y, Wu X, et al. The epidemiology, diagnosis and treatment of COVID-19. Int. J. Antimicrob. Agents. 2020;55(5):105955.

КОЖНЫЕ ПРОЯВЛЕНИЯ НОВОЙ КОРОНАВИРУСНОЙ ИНФЕКЦИИ COVID-19,
ВЫЗВАННОЙ SARS-COV-2

Я.Ф. Кутасевич, И.А. Олейник, И.А. Маштакова, И.Е. Намлы, Н.А. Витковская
ГУ «Институт дерматологии и венерологии НАМН Украины»

Резюме

Цель – проанализировать кожные поражения, ассоциированные с коронавирусной инфекцией.

Результаты. В статье на основе данных литературы и клинического опыта приведены клинико-эпидемиологические особенности кожных поражений, ассоциированных с коронавирусной инфекцией.

Выводы. Осведомленность врачей о кожных симптомах, связанных с инфекцией COVID-19, имеет решающее значение для предотвращения установления неправильного диагноза, а также для своевременного назначения адекватного лечения.

Ключевые слова: COVID-19, кожные поражения, ангииты, некротические поражения кожи.

SKIN MANIFESTATIONS OF NEW CORONAVIRAL INFECTION COVID-19
CAUSED BY SARS-COV-2

Ya.F. Kutasevych, I.O. Oliynyk, I.O. Mashtakova, I.E. Namli, M.O. Vitkovska
SE «Institute of Dermatology and Venereology of NAMS of Ukraine»

Abstract

The objective is to analyze skin lesions associated with coronavirus infection.

Results. Based on literature data and clinical experience, the article presents the clinical and epidemiological features of skin lesions associated with coronavirus infection.

Conclusions. Thus, the awareness of doctors about the skin symptoms associated with COVID-19 infection is critical to prevent misdiagnosis and timely adequate treatment.

Key words: COVID-19, skin lesions, angiitis, necrotic skin lesions.

Відомості про авторів:

Кутасевич Яніна Францівна – д-р мед. наук, професор, директор ДУ «Інститут дерматології та венерології НАМН України».

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8706-1487>.

Олійник Ірина Олександрівна – д-р мед. наук, ст. наук. співроб., головний наук. співроб. відділу дерматології, інфекційних та паразитарних захворювань шкіри ДУ «Інститут дерматології та венерології НАМН України».

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6408-830X>.

Маштакова Ірина Олексіївна – канд. мед. наук, ст. наук. співроб., ст. наук. співроб. відділу дерматології, інфекційних та паразитарних захворювань шкіри ДУ «Інститут дерматології та венерології НАМН України».

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3592-6896>.

Намлі Ірина Євгенівна – мол. наук. співроб. відділу науково-аналітичної роботи в дерматології та венерології ДУ «Інститут дерматології та венерології НАМН України».

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9917-7935>.

Вітковська Марія Олександрівна – аспірант відділу дерматології, інфекційних та паразитарних захворювань шкіри ДУ «Інститут дерматології та венерології НАМН України».

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6453-5886>.